

Inhoud

Voorwoord	13
▶ HOOFDSTUK 1	
Over criminologen, hun morele dilemma's en de nood aan een criminologische deontologische code	15
Antoinette Verhage	
1.1 Inleiding	15
1.2 Deontologie en integriteitsbewaking	16
1.3 Werken aan integriteit: scandal and reform	19
1.4 Integriteit, ethiek, deontologie, moraal en hun rol in een integri- teitsbeleid	21
1.5 Waarom is dit belangrijk voor een criminoloog?	24
1.6 In dit boek	27
▶ HOOFDSTUK 2	
Politionele integriteit onderzocht	33
Tom Van den Broeck & Yinthe Feys	
2.1 Inleiding	34
2.2 Politie en integriteit	35
2.2.1 Morele dilemma's	38
2.2.2 Politiecultuur en de informele organisatie	43
2.3 Integriteitsbeleid	45
2.3.1 Rekrutering en selectie	46
2.3.2 Een eerste socialisatie: opleiding en stage	48
2.3.3 Tijdens de loopbaan	50

2.4	Politionele integriteitsschendingen	59
2.4.1	Politiewerking	59
2.4.2	Interne werking	61
2.4.3	Privétijd	61
2.4.4	Typologie	64
2.5	Integriteitsonderzoeken	64
2.5.1	COSO-model	66
2.5.2	Twee onderzoeken van het Comité P als voorbeeld	68
2.6	Besluit	70
▶ HOOFDSTUK 3		
	Deontologie en integriteit binnen Justitie	79
	Ann Lukowiak	
3.1	Inleiding	79
3.2	Tucht, deontologie en integriteit	80
3.3	De Hoge Raad voor de Justitie als gids voor de magistraten	82
3.4	Kernwaarden	83
3.4.1	Onafhankelijkheid	84
3.4.2	Onpartijdigheid	84
3.4.3	Integriteit en waardigheid	86
3.4.4	Terughoudendheid en discretie	87
3.4.5	Ijver	88
3.4.6	Respect en luisterbereidheid	88
3.4.7	Gelijke behandeling	89
3.4.8	Bekwaamheid	89
3.5	Kwaliteiten	90
3.5.1	Wijsheid	90
3.5.2	Loyauteit	91
3.5.3	Menselijkheid	92
3.5.4	Moed	93
3.5.5	Ernst en voorzichtigheid	93
3.5.6	Bekwaamheid tot werken	93
3.5.7	Luisteren en communiceren	94
3.5.8	Openheid van geest	94
3.6	Besluit	95

► HOOFDSTUK 4

De sociale sector 97

Freya Vander Laenen, Agnes Verbruggen, Hilde Vlaeminck & Kris Stas

4.1	Inleiding: (de criminoloog in) 'de' sociale sector, een complex veld	97
4.2	Het kader: de wet, deontologische codes en beroepsethiek	99
4.2.1	Ethiek	100
4.2.2	Deontologische code	101
4.2.3	De wet	102
4.3	Regelgevende kaders in de sociale sector	104
4.3.1	Complex werkveld, diverse kaders	104
4.3.2	De basis: rechten van cliënten in de zorg en kwaliteit van zorg	105
4.3.3	Een deontologische basis: privacy en beroepsgeheim	106
4.3.4	Het beroepsgeheim: basisprincipe in het werken in de sociale sector	108
4.4	Beroepsethiek is niet neutraal: waarden en finaliteit van de sociale sector	113
4.4.1	Waarden en normen	113
4.4.2	Vier basiswaarden: respect, integriteit, verantwoordelijkheid en deskundigheid	114
4.5	Morele/ethische dilemma's opmerken, begrijpen en hanteren	122
4.6	Besluit	123

► HOOFDSTUK 5

Zonder wetenschappelijke integriteit geen kwaliteitsvol onderzoek 131

Nele Bracke & Stefanie Van der Burght

5.1	Inleiding	131
5.2	Wat is wetenschappelijk onderzoek?	134
5.3	Wetenschappelijke integriteit, hoeksteen voor kwaliteitsvol onderzoek	136
5.4	Onderzoeksgedrag: van wenselijk over twijfelachtig tot onaanvaardbaar	138
5.4.1	Integer onderzoeksgedrag	138
5.4.2	Wetenschapsfraude	139
5.4.3	Twijfelachtig onderzoeksgedrag	140
5.5	Normen en waarden als basis voor onderzoeksgedrag	142

5.6	Wetenschappelijke integriteit bevorderen	146
5.6.1	Zelfregulering en gedeelde verantwoordelijkheid	146
5.6.2	Stimuleren, controleren en sanctioneren	147
5.7	Besluit	153
►	HOOFDSTUK 6	
	Scientific integrity by design: wetenschappelijke integriteit in criminologisch onderzoek	159
	Yinthe Feys	
6.1	Inleiding	159
6.2	Onderzoeksproject m.b.t. de ethische beslissingsprocessen politieambtenaren	161
6.2.1	Ethisch beslissingsmodel	163
6.2.2	Mixed-methods design	164
6.3	Waarden inherent aan integer wetenschappelijk onderzoek	166
6.4	Potentiële moeilijkheden in het kader van een wetenschappelijk onderzoek	167
6.4.1	Voorbereiding onderzoek	168
6.4.2	Tijdens onderzoek	172
6.4.3	Na afloop onderzoek	178
6.5	Ondersteuning bij het voeren van wetenschappelijk onderzoek	180
6.6	Besluit	182
►	HOOFDSTUK 7	
	Integer duurt het langst: integer beleid als fundament voor deugdelijk en duurzaam beleid	189
	Kristien Verbraeken	
7.1	Inleiding	189
7.2	Integriteit doorheen de beleidscyclus	191
7.2.1	Agendavorming	192
7.2.2	Beleidsvoorbereiding	194
7.2.3	Beleidsbepaling	197
7.2.4	Beleidsuitvoering	199

7.2.5	Beleids handhaving	201
7.2.6	Beleids evaluatie	202
7.2.7	Beleids terugkoppeling	205
7.3	Ontwikkeling van integriteit in een organisatie	207
7.4	Begrippenlijst	208
▶	HOOFDSTUK 8	
	Deontologie en integriteitsbewaking in de private bewakingssector	211
	Filip Smeets	
8.1	Inleiding	211
8.2	Begrippenkader	213
8.3	Integriteitsschendingen	214
8.3.1	Fraude	214
8.3.2	Corruptie	216
8.3.3	Geweld	216
8.3.4	Vrijheidsberoving	217
8.3.5	Inbreuk op andere grondrechten en vrijheden	217
8.3.6	Discriminatie en racisme	218
8.3.7	Diefstal	218
8.4	Een kwaliteitsvolle bewakingsonderneming	220
8.4.1	Overheidsregulering: de proactieve controle	221
8.4.2	Zelfregulering: corporate governance	225
8.4.3	Professionele associaties	229
8.5	Een kwaliteitsvolle bewakingsagent	232
8.5.1	Attitude	232
8.5.2	Betrouwbaarheid	233
8.6	Besluit	243

► HOOFDSTUK 9

Extern melden van integriteitsschendingen: van een algemene reflectie naar de Belgische praktijk	247
Gudrun Vande Walle & Bernard Hubeau	
9.1 Inleiding	247
9.2 De meldprocedure	250
9.2.1 Het belang van meldprocedures	250
9.2.2 De betekenis van “melden”	251
9.2.3 De voorwaarden voor het melden	254
9.2.4 De stappen in het meldproces	257
9.3 De praktijk van het melden	260
9.3.1 De internationale context	260
9.3.2 Naar een betere bescherming van melders in de EU	261
9.3.3 Goede praktijken buiten de Belgische grenzen	263
9.4 Melden in België	267
9.4.1 Melden op Vlaams niveau	268
9.4.2 Melden op het niveau van de Vlaamse lokale besturen	269
9.4.3 Melden op federaal niveau	270
9.5 Besluit	275

► HOOFDSTUK 10

Een aanpak voor dilemmatrainingen: een stappenmodel voor ethische besluitvorming	281
Jeroen Maesschalck	
10.1 Inleiding	281
10.2 Voorbereiding van de training	283
10.3 Inleiding van de training	285
10.3.1 “Deze dilemmatraining suggereert dat onze chef twijfelt aan onze integriteit”	286
10.3.2 “Je zou beter onze chefs opleiden, want daar liggen de echte integriteitsproblemen”	286
10.3.3 “In de dagelijkse praktijk hebben we niet de tijd om uitge- breid stil te staan bij ethische dilemma’s”	287

10.3.4	“Dilemmatrainingen zijn wel leuke denkoefeningen om op zoek te gaan naar wenselijk gedrag, maar ze zijn weinig relevant voor de harde dagelijkse realiteit, waar we met veel meer dan met ethiek rekening moeten houden”	288
10.3.5	“Integriteit kan je niet leren; je hebt het of je hebt het niet”	289
10.4	Deel I: voorstelling van het waarden- en normenkader	289
10.5	Deel II: toepassen van het waardenkader, een model voor ethische besluitvorming	291
10.5.1	Stap 1: objectieve beschrijving van het probleem	292
10.5.2	Stap 2: het probleem omschrijven in ethische termen	294
10.5.3	Stap 3: de alternatieve actiemogelijkheden identificeren	296
10.5.4	Stap 4: de waarschijnlijke gevolgen van elk alternatief “projecteren”	297
10.5.5	Stap 5: kiezen tussen de alternatieve actiemogelijkheden	299
10.6	Afronding van de training	301
10.7	Vervolgtraject van de training	302
10.8	De rol van de trainer	303
10.9	Besluit	304
▶ BIJLAGE 1		
	De Algemene Inspectie of hoe men integriteit kan verbeteren	307
	Thierry Gillis	